

## תנ"ך

יחידת הלימוד הרביעית

### הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעה וחצי.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה פרק אחד ובו שמונה שאלות. עליך לענות על חמש שאלות.  $100 = 20 \times 5$  נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד. (2) התרכז בנושא. בסס את דבריך על הכתוב.

הערה: בקטעים מן התנ"ך השם המפורש בא בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטיטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).  
רשום "טיטה" בראש כל עמוד טיטה. רישום טיטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

**ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.**

**בהצלחה!**

### השאלות

ענה על חמש מן השאלות 1-8 (לכל שאלה – 20 נקודות).

1. קרא שיר השירים, ב', 1-13.

א אֲנִי חֲבַצְלֵת הַשְּׂדֵה שׁוֹשְׁנַת הָעֵמְקִים: כְּשׁוֹשְׁנָה בֵּין הַחֹזְחִים  
 ב כֵּן רַעֲיָתִי בֵּין הַבָּנוֹת: כְּתַפּוּחַ בְּעֵצֵי הַיַּעַר כֵּן דּוּדֵי בֵּין  
 ד הַבְּנִים בְּצִלּוֹ חֲמַדְתִּי וַיִּשְׁבַּתִּי וּפְרִיּוֹ מִתּוֹק לַחֲכִי: הִבִּיאֲנִי  
 ה אֶל-בֵּית הַיָּוִן וְדָגְלוּ עָלַי אַהֲבָה: סִמְכוּנֵי בָּאִשִּׁישׁוֹת רַפְדּוֹנֵי  
 ו בַּתְּפוּחִים פִּי-חֹלֶת אַהֲבָה אֲנִי: שָׁמְאָלוּ תַחַת לְרֵאשֵׁי וַיִּמְיֵנוּ  
 ז תַּחֲבַקְנֵי: הַשִּׁבְעָתִי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בְּצַבָּאוֹת אוֹ  
 ח בְּאֵילוֹת הַשָּׁדָה אִסְתַּעֲרוּ וַאֲסִיתַעֲרוּרֵנוּ אֶת-הָאֲהָבָה עַד  
 ט שְׁתַּחֲפֹץ: קוֹל דּוּדֵי הַנְּהִיזָה בָּא מְדַלֵּג עַל-הַהָרִים  
 י מְקַפֵּץ עַל-הַגְּבָעוֹת: דּוֹמָה דּוּדֵי לְעֵבִי אוֹ לְעַפְר הָאֵילִים  
 יא הַנְּהִיזָה עוֹמֵד אַחַר כְּתִלָּנוּ מִשְׁגִּיחַ מִן-הַחֲלֹנוֹת מַעֲיִץ מִן-  
 יב הַחֲרָבִים: עֲנָה דּוּדֵי וְאָמַר לִי קוֹמֵי לְךָ רַעֲיָתִי יַפְתֵּי וּלְכִי-  
 יג לְךָ: כִּי-הִנֵּה הִסְתּוֹ עֵבֶר הַגֶּשֶׁם חֲלַף הַלֶּךְ לוֹ: הַנְּצַנִּים נִרְאוּ  
 יד בְּאַרְץ עֵת הַזְּמִיר הַגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר נִשְׁמַע בְּאַרְעֵנוּ: הַתְּאֵנָה  
 טו חָנְטָה פְּגִיָּה וְהַגְּפָנִים וְסִמְדָר נִתְּנוּ רֵיחַ קוֹמֵי לְכִי רַעֲיָתִי יַפְתֵּי לְךָ  
 טז וּלְכִי-לְךָ:

א. קרא פסוק 3 ואת פירוש רש"י שלפניך.

כתפוח – אילן של תפוח, כשהוא בין אילני סרק חביב מן כולן, שפריו טוב בטעם ובריח. כן דודי בין הבנים – בין הבחורים. והדוגמה: כן הקדוש ברוך הוא מכל האלוהים נבחר, לפיכך בצלו חמדתי וישבתי.

(1) על פי רש"י, יש שתי שיטות פרשנות להבנת המשמעות של הפסוק.

ציין את שתי השיטות, והסבר את הפסוק על פי כל אחת משיטות אלו. (6 נקודות)

(2) הדוגמה שמביא רש"י בפירושו עלולה לעורר קושי תאולוגי. הסבר את הקושי הזה.

(6 נקודות)

ב. קרא פסוקים 10-13 בקטע שלפניך וגם קהלת, ג', 1-8.

בשני הקטעים יש ביטוי לממד הזמן. ציין נקודת דמיון בין ממד הזמן שבא לידי ביטוי

בפסוקים 10-13 בקטע שלפניך לממד הזמן שבא לידי ביטוי בקהלת, ג', 1-8.

הסבר את תשובתך. (8 נקודות)

2. קרא שיר השירים, ח', 12-1.

א מי יתנך כֶּאֱחָ לִי יוֹנֵק שְׂדֵי אִמִּי אֲמַצְאֲךָ בְּחוּץ  
 ב אֲשַׁקֶּךָ גַם לֹא־יָבוּז לִי: אֲנִהְגֶּךָ אֲבִיאֲךָ אֶל־בֵּית אִמִּי תִלְמַדְנִי  
 ג אֲשַׁקֶּךָ מִיַּיִן הַרְקַח מֵעֵסִים רַמְנִי: שְׂמְאֵלֹ תַחַת רֵאשִׁי וַיִּמְנֹו  
 ד תַּחְבֵּקֵנִי: הַשֶּׁבַעֲתִי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם מַה־תַּעֲרִוּ וַיִּמְה־  
 ה תַּעֲרִוּ אֶת־הָאֵהָבָה עַד שֶׁתַּחֲפִיץ: מִי זֹאת  
 ו עָלָה מִן־הַמִּדְבָּר מִתְרַפֶּקֶת עַל־דֹדָהּ תַחַת הַתְּפֹוח עֹזְרֵתֶיךָ  
 ז שָׁמָּה חִבַּלְתְּךָ אִמְךָ שָׁמָּה חִבְּלָה יִלְדְתְּךָ: שִׁימֵנִי כַחוֹתֶם  
 ח עַל־לִבֶּךָ כַחוֹתֶם עַל־זְרוּעֶיךָ כִּי־עֵזָה כַמוֹת אֵהָבָה קִשָּׁה  
 ט כִּשְׂאוֹל קִנְאָה רִשְׁפִּיָה רִשְׁפִּי אִישׁ שֶׁלֶהֲבַתִּיהָ: מִיִּם רַבִּים לֹא  
 יוֹכְלוּ לְכַבֹּת אֶת־הָאֵהָבָה וְנִהְרֹת לֹא יִשְׁטְפוּהָ אִם־יִתֵּן אִישׁ  
 י אֶת־כַּלְהֹן בֵּיתוֹ בְּאֵהָבָה בּוֹז יָבוּז לּוֹ: אַחוֹת  
 יא לָנוּ קִטְפָה וְשִׂדִים אֵינן לָהּ מַה־נַּעֲשֶׂה לְאַחוֹתֵנוּ בַיּוֹם שִׁדְדֵב־  
 יב בָּהּ: אִם־חֹמֶה הִיא נִבְנָה עָלֶיהָ טִירַת כֶּסֶף וְאִם־דֶּלֶת הִיא  
 יג נִצֹּר עָלֶיהָ לִזְח אֲרֹז: אֲנִי חֹמֶה וְשִׂדִי כַמַּגְדָּלוֹת אֲזִי הֵייתִי  
 יד בַּעֲיֵנִי כַמוֹצְאֵת שָׁלוֹם: כָּרֶם הָיָה לְשִׁלְמוֹהַ בְּבַעַל הַמֶּזֶן נָתַן  
 יו אֶת־הַכָּרֶם לַנְּטָרִים אִישׁ יָבֵא בְּפָרְיוֹ אֶלֶף כֶּסֶף: כְּרָמִי שְׁלִי  
 יז לִפְנֵי הָאֶלֶף לְךָ שִׁלְמוֹהַ וּמֵאֲתָיִם לַנְּטָרִים אֶת־פָּרְיוֹ:

א. (1) על פי קטע זה, הרעיה פועלת על פי המוסכמות החברתיות, אך מנסה למרוד בהן.

הוכח קביעה זו. בסס את דבריך על הכתוב. (6 נקודות)

(2) קרא גם שיר השירים, א', 6.

על פי פסוק זה, האם הרעיה פועלת על פי המוסכמות החברתיות?

הסבר את תשובתך. (6 נקודות)

ב. קרא פסוקים 6-7 בקטע שלפניך ואת דברי רוני מגידוב הנוגעים לדימויים ולמטפורות

שבפסוקים אלה.

דימויים אלו מבקשים להביע את כוחה העצום והבלתי מרוסן של האהבה, כוח שאי־אפשר לדמותו

לכוחות אנושיים.

(מגידוב, ר' [2009]. השירה המקראית בראי ההוראה. ירושלים: מכון הרטמן, עמ' 17)

הסבר כיצד דברי מגידוב באים לידי ביטוי בשניים מן הדימויים והמטפורות שבפסוקים אלה.

(8 נקודות)

א וּלְנַעֲמִי מִיַּדַּע לְאִשָּׁה אִישׁ גְּבוּר חֵיל מִמִּשְׁפַּחַת מוֹדַע  
 ב אֵלֶימֶלֶךְ וְשָׂמוּ בְּעֵז: וַתֹּאמֶר רֹות הַמּוֹאָבִיָּה אֶל-נַעֲמִי אֲלֶכֶה-  
 ג נָא הַשָּׂדֶה וְאֶלְקָטָה בַשָּׂבָלִים אַחַר אֲשֶׁר אֲמַצֶּא-חֵן בְּעֵינָיו  
 וַתֹּאמֶר לָהּ לְכִי בְתִי: וַתֵּלֶךְ וַתְּבוֹא וַתִּלְקַט בַּשָּׂדֶה אַחֲרֵי  
 ד הַקּוֹצְרִים וַיִּקֶּר מִקֶּרֶה חֲלֻקַּת הַשָּׂדֶה לְבַעַז אֲשֶׁר מִמִּשְׁפַּחַת  
 ה אֵלֶימֶלֶךְ: וְהִנֵּה-בְּעֵז בָּא מִבֵּית לָחֶם וַיֹּאמֶר לְקוֹצְרִים הִי  
 ו עִמָּכֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יְבָרְכֶךָ הִי: וַיֹּאמֶר בְּעֵז לְנַעֲרוֹ הַנֶּצֶב  
 ז עַל-הַקּוֹצְרִים לְמִי הַנַּעֲרָה הַזֹּאת: וַיַּעַן הַנַּעַר הַנֶּצֶב עַל-  
 ח הַקּוֹצְרִים וַיֹּאמֶר נַעֲרָה מוֹאָבִיָּה הִיא הַשֶּׁבֶה עִס-נַעֲמִי מִשְׁדֵּי  
 ט מוֹאָב: וַתֹּאמֶר אֶלְקָטָה-נָא וְאֶסְפְּתִי בַעֲמָרִים אַחֲרֵי הַקּוֹצְרִים  
 י וַתְּבוֹא וַתַּעֲמֹד מֵאֵז הַבְּקָר וְעַד-עֵתָה זֶה שְׁבֹתָה הַבֵּית  
 יא מְעֵט: וַיֹּאמֶר בְּעֵז אֶל-רֹות הֲלֹא שָׁמַעַת בְּתִי אֶל-תִּלְכִּי  
 יב לְלַקֵּט בַּשָּׂדֶה אַחַר וְגַם לֹא תַעֲבֹרִי מִזֶּה וְכֹה תִדְבָּקִין עִם-  
 יג נַעֲרָתִי: עֵינֶיךָ בַּשָּׂדֶה אֲשֶׁר-יִקְצְרוּן וְהִלַּכְתְּ אַחֲרֵיהֶן הֲלוֹא  
 יד צִוִּיתִי אֶת-הַנַּעֲרִים לְבִלְתִּי נָגֵעַךְ וְצִמַּת וְהִלַּכְתְּ אֶל-הַכְּפָלִים  
 טו וְשָׁתִית מֵאֲשֶׁר יִשְׁאֲבוּן הַנַּעֲרִים: וַתִּפֹּל עַל-פָּנֶיהָ וַתִּשְׁתַּחוּ  
 טז אֶרְצָה וַתֹּאמֶר אֵלָיו מִדּוֹעַ מֵצֵאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ לְהַכִּירֵנִי וְאַנְכִי  
 טז נְכָרִיָּה: וַיַּעַן בְּעֵז וַיֹּאמֶר לָהּ הֲגֵד הַגֵּד לִי כֹל אֲשֶׁר-עָשִׂית  
 יז אֶת-חֲמוֹתֶיךָ אַחֲרֵי מוֹת אִישֶׁךָ וַתַּעֲזֹבִי אֲבִיךָ וְאֶמְךָ וְאֶרְצֶךָ  
 יח מוֹלַדְתֶּךָ וַתִּלְכִּי אֶל-עַם אֲשֶׁר לֹא-יָדַעְתָּ תְּמוּל שְׁלוֹשׁוֹם: וַיִּשְׁלַם  
 יט ה' פְּעֻלְךָ וַתְּהִי מִשְׁכַּרְתֶּךָ שְׁלֹמָה מֵעַם הִי אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל  
 כ אֲשֶׁר-בָּאת לְחַסוֹת תַּחַת-כְּנָפָיו: וַתֹּאמֶר אֲמַצֶּא-חֵן בְּעֵינֶיךָ  
 כא אֲדַנִּי כִּי נַחֲמַתֵּנִי וְכִי דִבַּרְתָּ עַל-לֵב שִׁפְחָתְךָ וְאַנְכִי לֹא אֶהְיֶה  
 כב כְּאֶחַת שִׁפְחָתְךָ: וַיֹּאמֶר לָהּ בְּעֵז לֵעַת הָאֵכֶל גְּשִׁי הֲלֹם וְאֶכְלָת  
 כג מִן-הַלֶּחֶם וְטָבַלְתָּ פִתֶיךָ בַחֲמִץ וַתֵּשֶׁב מִצַּד הַקּוֹצְרִים וַיַּעֲבֹט-  
 כד לָהּ קָלִי וַתֹּאכַל וַתִּשְׁבַּע וַתִּתֵּר: וַתִּקַּם לְלַקֵּט וַיַּצֵּוּ בְּעֵז אֶת-  
 כה נַעֲרָיו לֵאמֹר גַּם בֵּין הָעַמָּרִים תִּלְקָט וְלֹא תְכַלִּימוּהָ: וְגַם שָׁל-  
 כו תְּשָׁלוּ לָהּ מִן הַצִּבְתִּים וְעִזּוֹבֹתֶם וְלִקְטָה וְלֹא תִגְעְרוּ-בָּהּ:

- א. (1)** קרא פסוקים 11-12 בקטע שלפניך וגם **בראשית**, י"ב, 1-3. לדעתך, למי מן הדמויות היה קשה יותר לעזוב את מולדתה – לאברהם או לרות? נמק את דבריך. (8 נקודות)
- (2)** על פי דברי בעז, מה מבטאת הליכתה של רות אחר חמותה? בסס את דבריך על הכתוב. (6 נקודות)
- ב.** קרא פסוקים 1-4 בקטע שלפניך ואת דברי פרנק פולק שלפניך. [...]  
כאשר מתרחש אירוע מקרי לכאורה, קיימת לעולם האפשרות שהדברים זומנו על פי ההשגחה.
- (פולק, פ' [1994]. **הסיפור במקרא** — **בחינות בעיצוב ובאמנות**. ירושלים: מוסד ביאליק, עמ' 253)
- הסבר והדגם את דברי פולק על פי פסוקים אלה. (6 נקודות)

4. קרא רות, ד', 11-17.

א וַיֹּאמְרוּ כָּל־הָעָם אֲשֶׁר־בְּשַׁעַר וְהַזְקֵנִים עֲדִים יִתְּן  
 ה' אֶת־הָאִשָּׁה הַבָּאָה אֶל־בֵּיתְךָ כְּרַחֵל וּכְלֵאָה אֲשֶׁר בָּנִו  
 שְׂתִימָהֶם אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל וְעִשְׂהֲחִיל בְּאִפְרָתָה וּקְרֵא־שֵׁם בְּבֵית  
 ב לָחֶם: וַיְהִי בַּיּוֹם כִּבְּיַת פְּרִיץ אֲשֶׁר־יָלְדָה תָּמָר לַיהוּדָה מִן־  
 ג הַזֶּדַע אֲשֶׁר יִתְּן ה' לְךָ מִן־הַנְּעֵדָה הַזֹּאת: וַיִּקַּח בְּעֵז אֶת־רוּת  
 וַתְּהִי־לוֹ לְאִשָּׁה וַיָּבֵא אֵלֶיהָ וַיִּתֵּן ה' לָהּ הַרְיוֹן וַתֵּלֶד בֶּן:  
 ד וַתֹּאמְרֵנָה הַנְּשִׁים אֶל־נְעָמִי בְּרוּךְ ה' אֲשֶׁר לֹא הִשְׁבִּית לְךָ  
 ט גֹּאֵל הַיּוֹם וַיִּקְרָא שְׁמוֹ בְּיִשְׂרָאֵל: וְהָיָה לְךָ לְמִשְׁיב נַפְשׁ  
 וּלְכַלְכַּל אֶת־שִׁיבְתְּךָ כִּי כָלִתְךָ אֲשֶׁר־אֶהְבֶּתְךָ יִלְדֶתוּ אֲשֶׁר־הִיא  
 טז טוֹבָה לְךָ מִשְׁבַּעַה בָּנִים: וַתִּקַּח נְעָמִי אֶת־הַיָּלֶד וַתִּשְׁתָּהוּ  
 יז בְּחִיקָה וַתְּהִי־לוֹ לְאִמָּנָת: וַתִּקְרָאנָהּ לוֹ הַשְּׂכָנֹת שֵׁם לְאִמֹּר  
 ילְדֶבֶן לְנְעָמִי וַתִּקְרָאנָה שְׁמוֹ עוֹבֵד הוּא אָבִי־יֵשׁי אָבִי־דוֹד:

א. (1) העתק מן הקטע שני ביטויים המביעים קבלה של נישואי בעז ורות, והסבר

כל אחד מן הביטויים שהעתקת. (6 נקודות)

(2) הסבר מדוע היה צורך להביע קבלה של נישואים אלה. (4 נקודות)

ב. החוקרים 'זקוביץ' ו'קליין חלוקים בנוגע לזמן חיבור מגילת רות (מגילות, עולם התנ"ך,

עמ' 73-74).

ציין מהי הטענה של כל אחד מן החוקרים, וכתוב ראייה אחת שמביא כל אחד מן החוקרים

לביסוס טענתו. (סך הכול – שתי ראיות). (10 נקודות)

א איכה יועם זהב ישנא הפתם הטוב תשתפכנה אבני־קדש  
 ב בראש כל־חוצות: בני ציון היקרים המסלאים בפני איכה  
 ג נחשבו לנבלי־חרש מעשה ידי יוצר: גם־תנין חלצו שד תנים  
 ד היניקו גוריהן בת־עמי לאכזר כי ענים במדבר: דבק לשון פניענים  
 ה יונק אל־חפו בצמא עוללים שאלו לחם פדש אין להם:  
 ו האכלים למעדנים נשמו בחוצות האמנים עלי תולע חבקו  
 ז אשפתות: ויגדל עון בת־עמי מחטאת סדם ההפוכה כמו־  
 ח רגע ולא־חלו בה ידים: וכו נזיריה משלג צחו מחלב אדמו  
 ט עצם מפנינים ספיר גזרתם: חשך משחור תארם לא נכרו  
 י בחוצות צפד עורם על־עצמם יבש היה כעץ: טובים היו  
 יא חללי־חרב מחללי רעב שהם יזבו מדקרים מתנובות שדי:  
 יב ידי נשים רחמניות בשלו ילדיהן היו לברות למו בשבר  
 יג בת־עמי: פלה ה־ את־חמתו שפך חרון אפו ויצת־אש כל  
 יד בציון ותאכל יסדתיה: לא האמינו מלכי־ארץ וכל ישבי  
 יז תבל כי יבא צר ואויב בשערי ירושלם: מחטאת נביאיה  
 עונת כהניה השפכים בקרבה דם צדיקים:

א. בקטע שלפניך המחבר מזכיר שחלו שינויים בצבעים אחדים.

(1) ציין מהי המטרה של המחבר באזכור זה. (4 נקודות)

(2) על פי הקטע, ציין שתי דוגמאות לשינויים שחלו בצבעים, והסבר כיצד כל אחת מן

הדוגמאות מבטאת את המטרה של המחבר שצינת בתת־סעיף (1). (6 נקודות)

ב. בקינה שלפניך באה לידי ביטוי סיבתיות כפולה לחורבן יהודה: גורם אלוהי וגורם אנושי.

(1) הבא מן הקטע ראייה אחת לגורם אלוהי וראיה אחת לגורם אנושי. הסבר כל אחת

מן הראיות שהבאת. (5 נקודות)

(2) לדעתך, מהו הגורם העיקרי שבא לידי ביטוי בקטע שלפניך — הגורם האלוהי או

הגורם האנושי? הסבר את תשובתך. (5 נקודות)

הַגְדַּלְתִּי מַעֲשֵׂי בְנֵי תֵי לִי בְתִים  
 ה  
 נִטַּעְתִּי לִי כַרְמִים: עָשִׂיתִי לִי גִנּוֹת וּפְרָדִים וְנִטַּעְתִּי בָהֶם עֵץ  
 ו  
 כָּל־פְּרִי: עָשִׂיתִי לִי בִּרְכוֹת מַיִם לְהִשְׁקוֹת מֵהֶם יַעַר צוּמַח  
 ז  
 עֵצִים: קָנִיתִי עֲבָדִים וּשְׁפָחוֹת וּבְנֵי־בַיִת הָיָה לִי גַם מְקַנְהַ בְּקָר  
 ח  
 וְצֹאן הַרְבֵּה הָיָה לִי מְכַל שֶׁהָיוּ לִפְנֵי בִירוּשָׁלַם: כָּנַסְתִּי לִי  
 ט  
 גַם־כֶּסֶף וְזָהָב וּסְגָלַת מַלְכִים וְהַמְדִינּוֹת עָשִׂיתִי לִי שָׁרִים  
 וְשָׂרוֹת וְתַעֲנַנּוֹת בֵּין הָאָדָם שָׂדֶה וּשְׂדוֹת: וְגִדַּלְתִּי וְהוֹסַפְתִּי  
 י  
 מְכַל שֶׁהָיָה לִפְנֵי בִירוּשָׁלַם אֵף חֲכַמְתִּי עֲמֻדָה לִי: וְכָל אֲשֶׁר  
 שָׂאֲלוּ עֵינַי לֹא אֶצְלַתִּי מֵהֶם לֹא־מִנְעַתִּי אֶת־לִבִּי מִכָּל־שִׂמְחָה  
 יא  
 כִּי־לִבִּי שָׂמַח מִכָּל־עֲמָלִי וְזֶה־הָיָה חֶלְקִי מִכָּל־עֲמָלִי: וּפְנִיתִי  
 יב  
 אֲנִי בְּכָל־מַעֲשֵׂי שֶׁעָשׂוּ יָדַי וּבַעֲמָל שֶׁעֲמַלְתִּי לַעֲשׂוֹת וְהִנֵּה  
 יג  
 הֵבֵל הֶבֶל וְרֵעוֹת רֹחַ וְאֵין יִתְרוֹן תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ: וּפְנִיתִי אֲנִי  
 יד  
 לְרֵאוֹת חֲכָמָה וְהוֹלָלוֹת וּסְכָלוֹת כִּי וְמָה הָאָדָם שִׁיבֹא אַחֲרַי  
 יו  
 הַכּוֹלֵךְ אֶת אֲשֶׁר־כָּבַר עָשׂוּהוּ: וְרֵאִיתִי אֲנִי שֵׁשׁ יִתְרוֹן לַחֲכָמָה  
 יז  
 מִן־הַסְּכָלוֹת כִּי־יִתְרוֹן הָאוֹר מִן־הַחֹשֶׁךְ: הַחֶכֶם עֵינָיו בְּרֵאוֹשׁוֹ  
 יח  
 וְהַכְּסִיל בַּחֹשֶׁךְ הוֹלֵךְ וַיִּדְעֵתִי גַם־אֲנִי שְׂמֻקָּה אֶחָד יִקְרָה אֶת־  
 יט  
 כָּלָם: וְאֶמְרַתִּי אֲנִי בְּלִבִּי כַּמְקָרָה הַכְּסִיל גַם־אֲנִי יִקְרַנִּי וְלִמָּה  
 כ  
 חֲכַמְתִּי אֲנִי אִין וְדַבַּרְתִּי בְּלִבִּי שֶׁגַם־זֶה הֵבֵל: כִּי אֵין זְכוּרֹן  
 כא  
 לַחֶכֶם עַם־הַכְּסִיל לַעוֹלָם בְּשִׁכְבָּר הַיָּמִים הַבָּאִים הֵבֵל נִשְׁכַּח  
 כב  
 וְאֵיךְ יָמוֹת הַחֶכֶם עַם־הַכְּסִיל: וּשְׁנֵאתִי אֶת־הַחַיִּים כִּי רַע עָלַי  
 כג  
 הַמַּעֲשֵׂה שֶׁנַּעֲשָׂה תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ כִּי־הֵבֵל הֵבֵל וְרֵעוֹת רֹחַ:  
 כד  
 וּשְׁנֵאתִי אֲנִי אֶת־כָּל־עֲמָלִי שֶׁאֲנִי עֲמַל תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ שֶׁאֲנִי־חַנוּ  
 כה  
 לָאָדָם שֶׁהָיָה אַחֲרַי: וּמִי יוֹדֵעַ הַחֶכֶם יִהְיֶה אִין סָכַל וְיִשְׁלַט  
 כו  
 בְּכָל־עֲמָלִי שֶׁעֲמַלְתִּי וּשְׂחַכְמַתִּי תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ גַם־זֶה הֵבֵל:  
 כז  
 וּסְבוֹתַי אֲנִי לֹא־אֶשׂ אֶת־לִבִּי עַל כָּל־הָעֲמָל שֶׁעֲמַלְתִּי תַּחַת  
 הַשָּׁמֶשׁ:



**א.** קרא את דברי מיכאל פוקס שלפניך.

לפי השקפת קהלת, מבטלת אפוא האוניברסליות של המוות את ערכה של כל פעולה, שהיה בכוחה להביא תועלת לאדם.

(פוקס, מ' [1988]. יחסיות הערכים בחיי האדם. בתוך **אנציקלופדיה עולם התנ"ך**, [כרך מגילות, עמ' 24]. רביבים)

על פי הקטע **מקהלת** שלפניך, ציין שתי פעולות שפוקס מתכוון אליהן בדבריו, והסבר את דברי פוקס בנוגע ל**כל אחת** מן הפעולות שציינת. (12 נקודות)

**ב.** צירוף המילים "תחת השמש" מופיע כמה פעמים בקטע שלפניך.

לדעתך, האם החזרה על צירוף זה מדגישה את הטון האופטימי או את הטון הפסימי על פי ההקשר של דברי קהלת בקטע שלפניך? נמק את דבריך. (8 נקודות)

7. קרא קהלת, י"ב, 1-7.

א ויִזְכֹּר אֶת־בּוֹדָאֵיךָ בַיָּמֵי בַחֲוֹרְתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא־יָבֹאוּ  
 ב יָמֵי הַרְעָה וְהִגִּיעוּ שָׁנִים אֲשֶׁר תֹּאמֹר אֵינֶנְלִי בְּהֵם חֶפְצִי: עַד  
 ג אֲשֶׁר לֹא־תַחֲשֹׁךְ הַשֶּׁמֶשׁ וְהָאֹר וְהַיָּרֵחַ וְהַכּוֹכָבִים וְשָׁבוּ  
 ד הָעֵבִים אַחַר הַגָּשֶׁם: בַּיּוֹם שִׁזְעוּ שְׁמַרְי הַפִּית וְהַתְּעוּתוֹ  
 ה אֲנָשָׁי הַחַיִל וּבִטְלוּ הַטַּחְנוֹת כִּי מַעֲטוּ וַחֲשָׁכוּ הָרְאוֹת בְּאֲרָבוֹת:  
 ו וְסָגְרוּ דְלָתַיִם בְּשׁוֹק בְּשֹׁפֵל קוֹל הַטַּחְנָה וַיָּקוּם לְקוֹל הַצִּפּוֹר  
 ז וַיִּשְׁחוּ כָל־בְּנוֹת הַשִּׁיר: גַּם מִגְבֵּה יִירָאוּ וַחֲתַחֲתִים בְּדָרֶךְ  
 ח וַיִּנְאֵץ הַשֶּׁקֶד וַיִּסְתַּבֵּל הַחֲגָב וַתִּפֹּר הָאֲבִיוֹנָה כִּי־הִלֵּךְ הָאָדָם  
 ט אֶל־בֵּית עוֹלָמוֹ וְסָבְבוּ בְשׁוֹק הַסּוֹפְדִים: עַד אֲשֶׁר לֹא־יִרְחַק  
 י חֶבֶל הַפֶּסֶף וְתָרֵץ גֵּלֶת הַזֹּהָב וְתִשָּׁבֵר כֹּד עַל־הַמְּבֹעַ וְנָרֵץ  
 יא הַגִּלְגָּל אֶל־הַבּוֹר: וַיֵּשֶׁב הָעֶפְרַיִם עַל־הָאָרֶץ כְּשֶׁהָיָה וְהָרוּחַ  
 יב תָּשׁוּב אֶל־הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר נָתַנָּה:

א. קרא את דברי רוני מגידוב שלפניך.

קהלת [...] מתאר תיאור מפוכח של הצרות, הקושי והסלידה שמעוררת ההזדקנות.

(מגידוב, ר' [2009]. השירה המקראית בראי ההוראה. ירושלים: מכון שלום הרטמן, עמ' 91)

על פי הקטע מקהלת שלפניך, ציין שתי דוגמאות המבטאות קביעה זו, והסבר כל אחת מהן. (8 נקודות)

ב. קרא את דברי שרה יפת שלפניך.

דברי קהלת רצופים היגדים סותרים כמעט בכל נושא בעל חשיבות.

(יפת, ש' [2007]. חירות הרוח – משנת קהלת לדורות. בתוך שגיא, א' [עורך] ספר מיכאל: בין הזמן הזה

לימים ההם, ירושלים: כתר. עמ' 99)

קרא פסוק 7 בקטע שלפניך וגם קהלת, ג', 21.

בכל אחד מפסוקים אלה באה לידי ביטוי השקפה מסוימת.

(1) הדגם את דברי יפת באמצעות ההשקפה שבאה לידי ביטוי בכל אחד מפסוקים אלה.

הסבר את דבריך. (6 נקודות)

(2) קרא גם בראשית, ב', 7.

איזו מן ההשקפות יכולה לבוא לידי ביטוי בתיאור בריאת האדם בבראשית, ב', 7?

/המשך בעמוד 11/

(6 נקודות) נמק את דבריך.

שים לב: שאלה 8 בעמוד 12

א אַחַר ׀ הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה גָדַל הַמֶּלֶךְ  
 ב אַחְשׁוּרוֹשׁ אֶת־הַמֶּן בֶּן־הַמְּדַתָּא הָאֲגָי וַיִּנְשְׂאָהּ וַיֵּשֶׁם אֶת־  
 ג כְּסָאוֹ מֵעַל כָּל־הַשָּׂדִים אֲשֶׁר אָתוּ: וְכָל־עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־  
 ד בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ כְּרָעִים וּמִשְׁתַּחֲוִים לְהַמֶּן כִּי־כֵן צִוְּהֵלוּ הַמֶּלֶךְ  
 וּמְרַדְּכֵי לֹא יִכְרַע וְלֹא יִשְׁתַּחֲוֶה: וַיֹּאמְרוּ עַבְדֵי הַמֶּלֶךְ אֲשֶׁר־  
 ה בְּשַׁעַר הַמֶּלֶךְ לְמַרְדְּכֵי מְדוּעַ אַתָּה עוֹבֵר אֶת מִצְוֵת הַמֶּלֶךְ: וַיְהִי  
 ו בְּאִמְרָם אֵלָיו יוֹם וַיּוֹם וְלֹא שָׁמַע אֲלֵיהֶם וַיִּגִּידוּ לְהַמֶּן לְדַאוּת  
 ז הַיַּעֲמָדוֹ דְּבַרֵי מְרַדְּכֵי כִּי־הִגִּיד לָהֶם אֲשֶׁר־הוּא יְהוּדִי: וַיֵּרָא הַמֶּן  
 ח כִּי־אֵין מְרַדְּכֵי כְרָע וּמִשְׁתַּחֲוֶה לוֹ וַיִּמְלֵא הַמֶּן חֲמָה: וַיִּבְזוּ בְּעֵינָיו  
 ט לְשַׁלַּח יָד בְּמַרְדְּכֵי לְבַדּוֹ כִּי־הִגִּידוּ לוֹ אֶת־עַם מְרַדְּכֵי וַיִּבְקַשׁ  
 י הַמֶּן לְהַשְׁמִיד אֶת־כָּל־הַיְּהוּדִים אֲשֶׁר בְּכָל־מְלָכוֹת אַחְשׁוּרוֹשׁ  
 יא עִם מְרַדְּכֵי: בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן הוּא־חֹדֶשׁ נִסָּן בְּשַׁנַּת שְׁתַּיִם  
 יב עֶשְׂרֵה לַמֶּלֶךְ אַחְשׁוּרוֹשׁ הַפִּיל פּוֹר הוּא הַגּוֹרֵל לִפְנֵי  
 יג הַמֶּן מִיּוֹם ׀ לַיּוֹם וּמַחֲדָשׁ לְחֹדֶשׁ שְׁנַיִם־עָשָׂר הוּא־חֹדֶשׁ  
 יד אָדָר: וַיֹּאמֶר הַמֶּן לַמֶּלֶךְ אַחְשׁוּרוֹשׁ יִשְׁנֵנו עִם־  
 טו אֶחָד מִפְּזָר וּמִפְּרָד בֵּין הָעַמִּים בְּכָל מְדִינוֹת מְלָכוֹתֶיךָ וּדְתִיָּהֶם  
 טז שְׁנוֹת מִכָּל־עַם וְאֶת־דְּתֵי הַמֶּלֶךְ אֵינָם עֹשִׂים וְלַמֶּלֶךְ אֵין־שׁוּהָ  
 יז לְהַנְחִים: אִם־עַל־הַמֶּלֶךְ טוֹב יִכְתֹּב לְאַבְדָּם וְעֲשֶׂרֶת אֲלָפִים  
 יח כֶּבֶד־כֶּסֶף אֲשֶׁקוּל עַל־יְדֵי עֹשֵׂי הַמְּלָאכָה לְהַבִּיא אֶל־גַּנְגּוּ  
 יט הַמֶּלֶךְ: וַיֹּסֶר הַמֶּלֶךְ אֶת־טַבַּעְתּוֹ מֵעַל יָדוֹ וַיִּתְּנָהּ לְהַמֶּן בֶּן־  
 כ אַחְשׁוּרוֹשׁ הָאֲגָי צִרְר הַיְּהוּדִים: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ לְהַמֶּן הַכֶּסֶף  
 כא נָתַן לְךָ וְהָעַם לַעֲשׂוֹת בּוֹ כְּטוֹב בְּעֵינֶיךָ: וַיִּקְרָאוּ סְפָרֵי הַמֶּלֶךְ  
 כב בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר יוֹם בּוֹ וַיִּכְתֹּב כָּל־אֲשֶׁר־צִוְּהָ  
 כג הַמֶּן אֶל אַחְשׁוּרוֹשׁ הַמֶּלֶךְ וְאֶל־הַפְּחֹת אֲשֶׁר ׀ עַל־מְדִינָה  
 כד וּמְדִינָה וְאֶל־שָׂרֵי עַם וְעַם מְדִינָה וּמְדִינָה כְּכַתְּבָהּ וְעַם וְעַם  
 כה כָּל־שׁוֹנֵי בְּשֵׁם הַמֶּלֶךְ אַחְשׁוּרוֹשׁ נִכְתָּב וְנַחְתָּם בְּטַבַּעַת הַמֶּלֶךְ:  
 כו וּנְשַׁלּוּחַ סְפָרִים בְּיַד הָרָצִים אֶל־כָּל־מְדִינוֹת הַמֶּלֶךְ לְהַשְׁמִיד  
 כז לְהַרְגֹּ וְלֵאבֹד אֶת־כָּל־הַיְּהוּדִים מִנְּעַר וְעַד־זָקֵן טָף וְנָשִׁים  
 כח בַּיּוֹם אֶחָד בְּשְׁלוֹשָׁה עָשָׂר לְחֹדֶשׁ שְׁנַיִם־עָשָׂר הוּא־חֹדֶשׁ אָדָר

יד וּשְׁלֹסֶם לָבוֹז: פֶּתִי שֶׁגֵּן הִכְתָּב לְהַנְתֵּן דָּת בְּכָל-מְדִינָה וּמְדִינָה  
טו גְּלוּי לְכָל-הָעַמִּים לְהִיּוֹת עֵתֵדִים לַיּוֹם הַזֶּה: הַרְצִים יֵצְאוּ  
דְחוּפִים בְּדָבָר הַמֶּלֶךְ וְהֵדֵת נִתְּנָה בְּשׁוֹשָׁן הַבִּירָה וְהַמֶּלֶךְ  
וְהָמָן יֵשְׁבוּ לְשִׁתּוֹת וְהָעִיר שׁוֹשָׁן נְבֹכָדָה:

א. קרא את דברי אדל ברלין שלפניך.

יועציו [של המלך] [...] הופכים עכבר להר [...] הענשת כל מי שמשתייך לקבוצה מסוימת בעבור חטאו של חבר אחד.

(ברלין, א' [2001]. אסתר עם מבוא ופירוש, תל אביב: עם עובד, עמ' 73)

(1) קרא גם אסתר, א', 16-17.

הוכח את הטענה של ברלין על פי פסוקים אלה ועל פי הקטע שלפניך. (5 נקודות)

(2) לדעתך, האם הסירוב של מרדכי להשתחוות להמן היה מוצדק? נמק את תשובתך.

בתשובתך התייחס לתוצאות הסירוב של מרדכי להשתחוות להמן. (5 נקודות)

ב. קרא פסוקים 13-15 בקטע שלפניך.

בפסוק 15 נרמזת ביקורת על המלך ועל המן.

קרא גם בראשית, ל"ז, 23-25. בפסוקים אלה נרמזת ביקורת על התנהגות האחים כלפי יוסף.

(1) הסבר את הביקורת הנרמזת בכל אחד מן הקטעים. (5 נקודות)

(2) לדעתך, באיזה משני הקטעים באה לידי ביטוי התנהגות חמורה יותר?

נמק את דבריך. (5 נקודות)

### בהצלחה!